

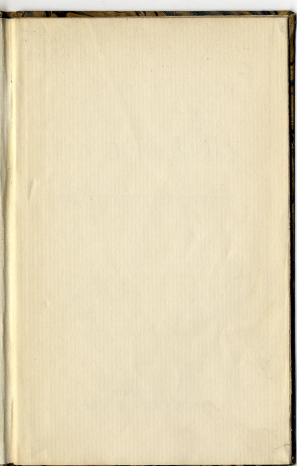
00893

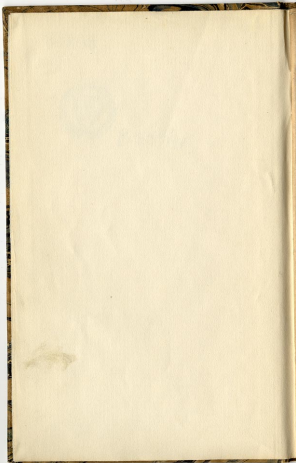
0ep (smått. rariteter)

B 339/44

B. IV.

HVAD ÄR POLISMAKT

OCH HURU ÖFVAS DEN HOS OSS?

STOCKHOLM.

TRYCKT HOS F. L. BLOMQUIST, 1862.

9

HVAD ER POLLSMAKT

OG HVUR OPAAS DEN HOS 1822

STOEBERLE

STREKT HOS P. J. BLOWGREN, 1861

Ämnet, upptaget och värdefullt behandladt af flere bland pressens organer, är dock af den stora vikt, att det fordras den största ihärdighet för att vinna någon rättelse i det förvända skick hvarpå det nu praktiseras af vederbörande.

I likhet med den öfriga byråkratien och i första rummet har *polismyndigheten* hos oss förgått eller blit blundat för hvad den egentligen är till för, hvad den har att uträtta och på hvilken basis den sig befinner. Man talar om, och säkerligen anser ingen det vara en så viktig väsentlighet som *polisen* sjelf, att den är en *makt* och det till på köpet en högst viktig och betydande makt. Detta kan icke heller förnekas, — men hvarpå grundar sig densamma? Har denna makt sin upprinnelse i *Polisen* sjelf, genom och af den sjelf? Måne dessa värde Herrar, hvilka i sina personer blida polisembetet, genom egna uppoffringar, egna bidrag af tid, talanger och mödor för intet och endast till det allmännas bästa konstituerat sig och verka för vinnandet af de ädla och goda ändamål för hvilka en polismyndighet borde existera? Slå upp utgiftsbudgeten för Stockholms stad och det skall snart visa sig, att denna inrättning, som vi kalla polis drager en högst betydande summa utur de skattdragandes fickor och det ifrån den högsta till den lägsta. Från öfverståthållaren ned till den simplaste polisspion har samhället ett utbetalt ett ingalunda sparsamt underhåll. Den förres lön är bestämd, ehvad han uträttar något eller intet, den sednares inkomster rätta sig vanligen efter det mer eller mindre onda han uträttar i samhället.*). Med ett

*) Spioneriväsendet i och för sig sjelf en styggelse kin tillt godt uträtta, öfven om det kunde tydas så.

furstligt palats och till hälften furstligt apanage kan det icke vara så underligt om den förre förgått den ställning han innehar. Under det att penningar, ordnar och groana titlar tillflöda i rikt mått, är det ej så lätt att alltid hafva i minnet att man är en *tjenare* åt kommunen, i hvilken hvaroch en obestriddig rätt, att, på grund af den makt som kommunen öfverlemnad åt denna sin *tjenare* fordra den *tjänst*, hvilken så väl för kommunens som individens hälsa kan vara af nöden. Det tyckes som skulle den högste polischefen i samhället Stockholm hittills hafva ansett sig uppfyllt allan rättfärdighet, om och då han, såsom nedförande intagit sin plats i en mängd kommittéer samt utfördat knipptals med *polisförordningar*, dels muntliga, dels skriftliga. Att något godt deraf kan komma vill jag visst ej bestrida, men detta är dock en så obetydlig sak, emot den stora vikt som ligger derpå, att *Öfverståthållaren* med sin personliga myndighet tillser och bevakar i alla grenar kommunens och den enskildes rätt emot ingreppet ifrån ej sällan lika dumma som kiftliga embetsmäns och auktoriteters prejerier. Att ej *Öfverståthållarens* uppgift egentligen är eller bör vara legislativ tyckes bäst bevisas deraf, att vanligen till denna plats personer, hvilka bättre förstå arméens disciplinar-stadgar än den egentliga juridiken blifvit tillsatta. Så lättlärd är den sednare icke, att man tvärt med kammarherrenyckeln uppläser dörrarna till och leder sig igenom dess labyrint, icke eller rider man spärr emot dess många bullverk, därför att man sutit väl på kommandantshästen. Men med de egenskaper, hvilka fordras för dessa båda befattningar kan en *Öfverståthållare* ganska väl taga sig ut, om han nemligen uppfattar sin *tjänst* från dess rätta synpunkt och icke söker en ära i, eller gör det till hufvudsfrämålet för sin verksamhet, att med immerfort nya "påbud och stadganden" öka den oerbörda massa, som rodan finnes deraf förut. Det är ej mängden eller längden af lagar och förordningar, som lyckliggör ett samhälle utan tvärtom, bevisar myckenheten deraf, att ett sådant samhälle lider af ett invärtes kräftisår, som hotar med dess upplösning. För juristen *ex professo* kan det

möjligen hafva sitt intressé med sig, att hafva dessa luntor att genomforska och derur draga sina konklusioner, men snöserligen de kunna befördra kommunens eller den enskildes bättnad det ringaste. Det är både med häpnad och vämjelse man ser denna samling af "polisförordningar för Stockholms stad". Den innefattar ett helt juridiskt studium för sig, och ändock äro de nästan alla af den beskaffenhet, att de hvilken äro som helst kunna af vederbörande uppläses och förstås. Af denna samling skall man kunna sluta till att Stockholm är att anses som en stat i staten med egna lagar för sig ätman och jemte den allmänna svenska lagen, och likväl måste väl Stockholms invånare hafva äran och fördelen att få betraktas som svenska undersåter. *och* *och*. Att en hufvudstad äger en myndighet som besitter både makt och förmåga, att ordna och ombesörja de staden enskildt tillhöriga såväl kriminella som civila och sanitära mål är af den största vikt och vilja vi därför ingalunda absolut bestrida nödvändigheten eller nyttian af dess tillvaro. En annan sak är det åter, om just den makt som polisen innehar är grundad på en alldeles förvärd och öfvertig princip, samt om den utövas ofta till ett alldeles motsatt ändamål än det hvarföre den är till. Att nu såväl det ena som det andra är fallet är utom all fråga. Hvad beträffar principen så är dess falskhet uppenbar, då icke blott den rådande tonen, utan *polismyndigheten* sjelf betraktar sig såsom vara den en makt, en *auktoritet* utom och öfver folket hvilken uppfattning äfven stadfästes deraf att *öfverståthållaren* emottager sitt *embete* såsom en förtroendepost af Konungen direkte. Stockholms polis har derigenom blifvit satt i ett jemlikhetsförhållande med länsstyrelserna. Men icke nog med, att den står på samma höjd med den i rang och makt — den innehar rättigheter som dessa icke äga. Utom det att polisen äfdomer direkte och det på sin *egna tjänsteandars* bestyrkande saker af till och med brottmålsnatur, har den till sitt förfogande en "hemlig korps", som visat vid mer än ett tillfälle, att icke ens den husliga härden eller den personliga friheten äger någon helgd i dess ögon der och hvar en människa

råkar blifva ett föremål för dess misstänksamma Argus-
ögon. Man må nu anföra huru mycket som helst till
bevis på nyttan af en sådan polis, säkert är det att i
ett samhälle, der den finnes är pratet om *frihet* och allas
likhet inför lagen ett tomt ord, ja en grinande ironi.
I ett samhälle, der en person den ena gången kan,
ehuru sedermera befunnen oskyldig, gripas och forslas
på fängkärren igenom mer än halfva Sveriges rike och
inhysas med brottslingar i fängelser och arresthålor,
den andra gången tagas på gatan, framställas för poli-
sen, undergå årlång ransakning på fängkost, vråkas i
cell och säkert åstjuts andra fördelar såsom traktamente
af vaktmästare och andra lähusar, en tredje gång ry-
ckas från hemmet, inmanas i häkte såsom tjuv eller tjuv-
gömmerska, derföre att en förhårdad brottsling låter lega
sig, att stjäla och kasta in tjuvgodset i främmande per-
sons ego — i ett samhälle der dessa och dylika dater
kunna onöpst ske och hvarest sjelfva *polismästaren* eger
fräckhet nog att försvara sitt usla beteende, der finnes
hvarken hus och hemfrid eller gatufrid; — och frågas
hvertill tjénar då *polisen*? Ingen vågar väl öppet
påstå, att den är till och drager sin plumpt dryga un-
derhållskostnad för att trampa lag och rätt, ära och fri-
het under fötternas eller med andra ord, för att *göra
ondt*; men är nu det anförda en samning, så bevisar det,
att denna *auktoritet* derigenom gjort så mycket ondt,
att det med inga pennningar kan försönas; att alla de
oftast obetydliga fall, der polisen utträttat något godt,
såsom att då och då skaffa reda på en förbrytare, låta
en och annan oförskämd åkaredräng plikta för fylla eller
öfverdrödig körande är af så underordnad natur, att det
väger som fjädern emot det förenämudas centnertun-
ga böda.

Man ser också derföre i Tidningarna, nästan af alla
för öfrigt olika partier klagomål öfver polisens framfart,
— man hör i de enskilda kretsarna nästan alla med en
man förklara, att Stockholms polis är icke blott onyttig,
utan i de flesta fall skadlig och motverkande sitt ändamål.
Men hvad hätar allt detta? Under det att pres-
sen och den allmänna opinionen förenar sig uti förka-

stelsedomen öfver denna institution, så förtgår polisen i sin gamla slestrian och häner billighetskänslan och det sunnda förnuftet med den ena löjliga och orimliga förordningen efter den andra. Man borde likväl kunna hoppas att två så starka makter som pressen och det allmänna omdömet skulle kunna åstadkomma någon ändring till det bättre i det närvarande oeffterrättsliga tillståndet. Orsaken dertill måste sökas i något oriktigt sätt att bilda och agera en sådan opposition, som verkligen finnes emot polismyndighetens iagvisoriska tilltag och åtgöranden. Vi hemställe såsom en fråga, om icke felet hos pressen ligger deri, att den aldrig gått till botten med frågan om hvad polisen är och hvad den bör vara, utan i allmänhet sysselsatt sig med att påpeka ett och annat alltför abberitisk stadgande eller en och annan gräfre våldsamt vid lagskipningen, som slagit den allmänna rättskänslan för hufvudet. Hvad åter *opinionen* beträffar, så har den gifvit sig luft på ett förvändt sätt derutiinnan, att, istället för ett enigt, kompakt och sammanhållande uttryck af den ovilja som polisen, genom *förordningar* och handlagda fakta dragit öfver sig, så låter man den bryta ut i enskilda kotterier och sällskaper, men kayter näfven i byxsäcken, när det gäller att utträtta något på allvar och utsätta sig för några möjligen obehagliga efterslängar af den allmänt bekanta *polis-håssden*.

Köpmän, yrkesmän, källarmästare och sveitzeriegar, husegar och hyresgäster — nästan alla utan undantag ligga i ett och flere fall nedtryckta under *polisens* ogenäktiga sätt att lagstadga och lag tillämpa; men högst sällan om ens någongång finnes man, att dessa med sammad kraft, grundad på enighet, uppträder emot det ena eller det andra. Såsom exempel vilja vi anföra det ofta anförda och därför så mycket bättre kända förhållandet, som varit och ännu är rådande med källarmästare och deras kunder. Vi kunna säga att nu är köfverbladet färdigt. Först bestämmer polisen tiden huru länge en källare eller ett sveitzeri får vara öppet, hvilket naturligt och förnuftigtvis bör vara vårdarnes ensak, likasom det icke tillkommer polisen att lägga

sina näsa i blöt, huru länge enskild man vill hafva sina
 hjudna gäster kvar i sina rum. I andra rummet kom-
 mer polisen under den sätta statskyrkliga fröhetens
 lant och förbjuder folk att äta och dricka utom på vissn
 tider, om söndagen. Folks lekamliga behof skall rättå
 sig efter pinglet ifrån kyrkoklockorna och den som icke
 vill ställa sig detta till efterrättelse får svälta och för-
 stån. Hvad i all världen har polisen med detta åtgöra?
 Under det att dylika påbud i den allmänna lägen helt
 och hållet förlorat sin kraft och betydelse och hvarje
 bonddräng grinar åt en lagstifning som aldrig kunnat
 tillämpas, utan att tillskapa tillfält ondt, så anser Stock-
 holms polis det för röt att återgå till denna medeltids-
 uppfattning af lagstifningens ändamål och betydelse.
 Detta kan man åtminstone kalla att gå kräftgången med
 besked. För att riktigt gifva eftertryck åt polismaktens
 föregående välförordnagar, låter dessamma gifva
 en mündlig tillsägelse åt alla de källarevärder, hvarst
 slogsällskap finnes, att dessa icke få spela och sjunga
 längre än till kl. 10. Kan något på engång dummare
 och ändamålsvidrigare finnes än en sådan tillsägelse,
 hvilken, ehuru icke iklädd trycksvärten såsom polisför-
 ordning, likväl har dess gällande inverkan på dem det
 vederbör? Klöfverbladet är nu emellertid fullt och huru
 mycket nu än källarmästares och annat folks naturliga
 rätt och frihet dermed blifvit skedd för oss, nog kan
 det och förmodligen äfven har det gifvet många nåt
 must och näring att mjölka af, *de de* *angosad* *sted*
 Emellertid är det rent af otroligt att nästan ingen-
 ting eftertryckligt gjorts för att få dylika stadganden
 upphälda, utan gå förfarande Stockholms stads inne-
 vånare under ett trefaldigt ok, som, omedan över-
 ståthållare-embetet nu är dess upphof fördragen,
 ehuru det ställer dessa hufvudstadsbor i ett verkligt
 trældomsförhållande till nämnde auktoritets gästtycke.
 Vi säga *godtycke*, och detta med all rätt, ty någon me-
 diering för de åtgärder, hvilka af polismakten vidtagas
 hufvudman sällan utaf, eller om det någonsångsker, så
 för den oflast utan både hufvend och svans. Huru för-
 nedrande och vådligt ett sådant tillstånd är för ett folk,

som stämningarna tror sig bestå en hög grad af detta gods som kallas frihet, ligger så för en dag, att något bevis därför icke behöfves. Hvad ryska sjelfherrskarnas utöfningar för kaptiskans folk, det är öfverståthållar-embetsens kungörelser för Stockholmarne.

Kanske är Stockholm en sågertanda stor stad, som betarfwar juridiska och executivea vektoriteter, hvilka äro öfverlätdiga för landets öfriga flesta städer, och obbyggligt är det alltid att tänka sig en myndighet i samhället, hvilken kan ingripa i alla nöjliga förhållanden till och med i det enskilda hemlifvet, en myndighet, som kan lagstadga öfver när jag får äta, dricka, soffa och myskas annat dylikt, en myndighet, som kan utstunda sina bejdningar med berättigande, att intränga i den privata hemingen, som förhinder vissa personer att hafva sin dörr öppen längre än till viss tid o. s. v. Man säger och inbillar sig och andra, att allt sådant inquisitionskt inträng skall vara behöfligt för upprätthållandet af ordning, lugn och skick, men man förbiser att just motsatsen i de flesta fall deraf framkallas. Utom det, att den personliga friheten och det enda rättet och rättäkänslan aldrig ostraffadt trüdes för nära, utan hämnar sig på våldföraren om och på tusende ömsvägar, så upp-tinges, för upprätthållandet af dylika höfvedliga förordningar, en stor del af den tid som af polispersonalen skulle användas för verkligt gagneliga ändamål, eller också skall samhället betungas med underhållet af en mångdubbelt större polisstyrka än hvad verkligen kunde behöfvas. Man klagar, och det med all behagenhet öfver, att polisen uträttar så litet i de fall, der den borde och skulle vara verksam, man talar om nödvändigheten, att reorganisera denna myndighet inom samhället. Hvad säger det sednare, så finnes väl numera knapt någon, som det ringaste tänkt sig in i ämnet, som icke inser behöfvet af, att skilja polisstyrkan i 2ne kategorier, den ena för sundhetens bevarande och befrämjandet af allt sådant som i Stockholm bitills bidragit så mycket till att förorsaka ohälsa och västrefus, den andra för afstärjande af våld, ordning och brott.

Hvad som, enligt hvad oss blifvit sagt, egentligen förhindrat förverkligandet af denna älsigt lärar hafva bestått deri, att man nästan försvifvat om möjligheten, att erhålla anslag till en så förökad polispersonal, som der-till erfordras. För vår del åter anse vi det fullt möj- ligt och temligen enkelt att vinna detta mål. Vi tro nemligen, att den polispersonal, som redan förefinnes är fullt tillräcklig, att icke säga öfverflödigt för att realisera denna idé. Hufvudsaken är den, att polisen sköter hvad den bör och icke sysselsätter sig med det som icke angår den. Skall detta åter kunna ske så måste Öfverståthållar-embetets lagstiftningsmakt stärfjas, så att den icke får, såsom hittills godtyckligt sväfra ut hvart den behagar. Detta *ett*, det *andra* är att en hel mängd af de polisförordningar, hvilka vuxit ut till en hel vo- lum måste upphöra att gälla och på samma gång icke längre lemna den tjänstgörande polisen en verklig eller förment anledning att upptaga sin tid natt och dag med sådana saker, hvilka mera skada än gagna individen och samhället.

Der lagarne blifva många lända de folk och land till meho och bevisa dessutom att rättvisa, rätt och bil- lighet illa handhafves.

Vid närmare skärskådande af våra polisförordningar skulle man lätt kunna föranledas till den misstanken, att en hel mängd af dem tillkommit ur det mindre vackra skälet att vederbrända derigenom för sig velat betrygga möjligheten att beskatta folkets kassar. Vi vilja icke säga, att så är, men vi kunna icke eller tillbakavisa tanken på, att det kan så vara. Måhända skulle mer än en af erfarenhet kunna intyga hvad som är grund- dadt eller ogrundadt här. Som ämnet hörer till de mer eller mindre *kända* mysterierna inom hufvudsåden, så lemna vi undersökningen härad till den, som bättre än vi tagit reda derpå.

Vi hafva sagt, att för organiserandet af en verkligt duglig och ändamålsentlig polis behöfs icke ringaste till- äkning i personalen eller förhöjning i underhållskostna- den. Vi hafva äfven redan nämnt, äfvensom vi fram- hållit flera fall hvarst polisen icke blott gagnöst, utan

rent af för kommunen förderligt förskölar sin tid och sin kraft. Vi kländre därför icke så mycket den underordnade polisbetjeningen som icke mer den på en gång *lagstiftande och lagskipande* myndighet, åt hvilken den förre är ett besoldadt kreatur. Att misstag kunna göras, att missbruk kunna isrota sig är en känd sak, äfven der hvarest man med yttersta noggrannhet söker vaka deremot; men att såväl det ena som det andra inträffar hejdlöst och i tillagande skola det är *oförlätligt* hos personerna, såvida det icke härflyter ifrån en falsk *princip*, som af embets och tjänstemän *skall* konserveras och i helgd hållas.

Långtifrån att underkänna någon persons värde eller skatta dess egenskaper lägre än de förtjens, anse vi oss för sanningens skull uppkallade, att protestera emot värdet och förtjensten hos de anjetter, hvilka för närvarande utöfva den högsta polismakten inom hafvudstaden. På det att ingen må ens hysa den tanken, att den ringaste personliga anspelning motiverat våra yttranden, säga vi på förhand, att hvad vi sagt eller komma att säga icke är riktigt emot de individer, hvilka fungera på dessa viktiga platser, för såvidt de icke såsom embetsmän försumma eller missbruka sin makt eller pligt.

I första rummet är det den falska och förderliga princip, som den förhandenvarande polismakten representerar, hvilken vi anse böra angripas. Vi hafva i det föregående yttrat oss deröfver, men då det gäller ett så gammalt inrotadt ondt, ett arf ifrån allenastyrandets gyllene tid, så må vi gerna dröja dervid och återkomma dertill, så länge icke äfven den enfaldigaste insett och fattat saken hvarom fråga är.

Denna *princip*, som alstrat så mycket ondt, som utöfvat så mycken godtycklighet, som försummat så mycket i det som hör till samhällsförbättring och personlig trygghet och säkerhet, den är just att söka deri, att *polismyndigheten*, vare sig betraktad i klump eller i dess särskilda medlemmar, uppifrån öfverståthållaren ned till den obetydligaste nätkonstapel ansett och anser sig ännu vara en oberörande makt i staden, hvilken eget att stifta och tillämpa lagar kommunerna ohörda. Så

Huru denna uppfattning är och får vara gällande kan ingen polispersonal sammansättas, som icke direkt eller indirekt skall motverka det mål för hvilket den är till och för hvilket staden lemnar de dryga underhållningslag hvaraf den existerar.

Här, såsom i fråga om Byråkrati i allmänhet är roten till det onda att söka deri, att auktoriteterna med underordnade tjänstemän inhålla sig vara någonting för sig själva samt öfver de öfriga individerna i samhället. I staten, hvarest den högsta makten ytterst skiljes af en suverän monark kan en sådan mening icke blott ursäktas utan äfven till en del vara riktig, men att fasthålla den i ett land, hvarest själva monarkens makt är inskränkt inom den af folket själf fastställda konstitutionen, der är den icke blott falsk, utan rent af ett brott, ett med — eller — omedvetet undergrävande af den frihetsgrund på hvilken ett sådant lands folk ställt sig och trar sig stå.

Att falska och äkta, hvilka i rikt mått dömas för handen synes mer än väl att hvarken öfverståthållaren greve Hamilton, polismästarna Ekströmer och Wallenberg eller flere andre underordnade tjänstemän äro vuxna eller kunna ens med bästa vilja i världen sköta de poster som de innehäfvä. Vere här tillfälle så skulle det vara den lättaste sak att a posteriors bevisa detta påstående. Likasom flere af de med öfverståthållarens namn undertecknade förordningar intyga bristande förmåga, att själf fatta sin ställning som hufvudstadens polischef, så hafva de andra herrarna med sina åtgöranden i flera frågor af stor betydelse visat hvar, man, att de icke kunna i sina personer uppbära det stora och ansvarfulla värf, som åt dem blifvit ombetroddt.

På det att ingen måtro eller hafva skäl säga, att vi anmärka utan fog, så må det ursäktas oss, om vi endast i förhållande påpeka nyligen intygade saker, hvilka bestyrka sanningen af vårt påstående.

En öfverståthållare, hvilken utfärdar en kungärende, som belägger med vite den eller de, hvilka understå sig att gå eller åka på en åsång, hvilken af ett enskildt sällskap blifvit rousöpd på sjö, som icke ligger

på enskildt mans eger kan omöjligen hafva ett rätt begrepp om sin ställning till samhället eller allmän lag. Skulle han hafva det och med en dylik förordning så groft hänsa det ena såväl som den andra, så är hans fel så mycket större. Hvad herr Ekströmer och Wallenberg beträffar, så ha så graverande saker kommit dem till last, att ömdelet om derna kapacitet och duglighet för besridandet af innehälvande befattningar icke torde vara delad bland dem som rätta och kunnas reflektera öfver dylika saker; och att dessa icke äro så få kunna vi med vissnet antaga. På det att icke slottskansliet, såsom en särskild afdelning, hvilken sorterar under öfverståthållarens tillsyn, icke må anse sig stå synnerligen högre än polizen i vanlig mening, så kunna vi försäkra att tusenden veta omtala sådana becker och förmelt lagstridiga handlingar af detsamma begångna, att det skulle förutsätta vanvett, okunnighet eller det vämjeligaste smicker, om man skulle sätta denna auktoritet synnerligen öfver den förre, eller *Pogaten*'s skicklighet öfver polismästarens. För att belysa detta påstående med ett alldeles färskt exempel, vilja vi blott anföra ett mål som nyligen blifvit utageradt i slottskansliet. Som vi hafva fått oss tillstånd afskrift af stämning och utslag, så kan det verbotim återgifvas. Som detta likväl icke hör till saken, hvarom nu fråga är, så vilja vi blott anföra, att den samvetslösa borgenären stämde gäldenären för samma fordran både "på betalning och bysättning". Hade *Pogaten*, eller den i hans ställe satt haft minsta juridiska takt och bildning, så hade han icke kunnat eller råpat upplaga en sådan stämning, hvilken fordrade det som ingen lag kunde dömma, nemligen att den som skyldig var skulle "både betala och bysättas". Vi hafva valt detta exempel ur *högén*, emedan det är så nytt och på det mest slående sätt visar den betänkliga brist som är rådande hos högt stående embetsmyndigheter, då de icke ens kunna eller bry sig om att åktgifva på den väsendtliga skillnaden i betydelsen af orden "och" samt "eller".

Nu må emellertid personernas tillgörande vara huru felaktiga som helst och för vår del vilja vi hvarken

billighet och rättvisa må trampas under fötternas. Utan att det förra sker kan omöjligen det sednare åstadkommas; och likväl kallar polismyndighetens hellosamma och nyttiga verksamhet ytterst derpå, att den eger folkets förtroende. Ett större misstag kan icke göras än då, när vederbörande fasthålla en idé, som är en frukt af den råaste despotism och just i och för dess bestånd nyttig och nödvändig, med anspråk på, att den skall bära sig och vara lika ändamålsenlig under ett konstitutionellt samhällsskick. Detta har likväl varit och ännu är förhållandet hos oss med hänseende till uppfattningen af hvad *polismyndighet* är och bör vara och just därför har denna ansett, oaktadt alla sina resurser och de enorma utgifter, som såsats på densamma, så föga lyckats att verka för sin bestämelse.

Att polispersonalen sysslar med en hel hop saker, hvilka, om ock icke detta vore ändamålet, likväl måste hämmande inverka både på kommunens och individernas utbildning i samot främmande riktning dertför förtjenar den ingen tack, utan bör den tvärtom upphöra med sådant tidsödande och kostsam maktmissbruk. Ibland den massa af upprörande, ja, vi kunna äfven säga löftiga exempel på dylikt förväntat upplåtande af *poliskollegier* rättighet och pligt kunna vi anföra ett stadgande, som förbjuder *qvinnor utan manligt följa*, att vara utom hus efter klockan 11 på aftonen. Vore icke denna sak af alltför allvarsäm natur, så skulle man kunna sig nöjd för att lyckas med anledningen till och ändamålet för ett sådant polisförordnande. Hade högste polischefen, som besitter lagstiftande makten varit en ung man, som svärmat för könet, så hade man kanske tro, att han med denna förordnings utgifvande velat taga ett viktigt steg, föratt åtminstone efter kl. 11 skaffa qvinnfolket baristillskap.

Skall nu den tjänstgörande *nattpolisen* sysselsättas med att ankomma i sitt våld, hvarje qvinna, som råkar att vara ute efter nämnde klockslag, så är det ju tydligt, att, under utöfning af denna främmandeöfadt en hop andra saker af verklig vikt och betydighet sköta försummas. Följderna af ett sådant *sedlighetsfjäsk* ha äfven mer än en gång visat sig. Truligtvis är följande

berättelse icke den enda i sitt slag. För omkring 11 månader sedan kom en äldre herre ifrån en bekant, hos hvilken han varit hjuden till gäst. Klockan var nysa slagen half 12, gasbolaget, troligen med beräkning att månan skulle låta se sitt anlete i full glans, hade knappt in till och med mer än vanligt på upplysningen, men som Lunn behagade vara djupt molnbeslöjad, så herrskade ett för årligt folk lika obekvämligt, som för skålar och vissa industririddare gynnsamt och intressant skummarask. Vår man gick sin väg hemåt, men får höra från ett gatuhörn, som han skulle passera förbi skråtet af öfverlastade och tygelösa sällar. Kj viljande utsätta sig för mötet med dylika personer erödade han vända och på en omväg uppå hemmet. Detta skedde dock icke, omedan han varseblef tvenne polskarlar, hvilka vandrade förbi honom. Dessa herrar tycktes dock icke det ringaste gifva akt på det stigande oväsendet i gatuhörnet, ehuru det redan kommit till handgemäng. De tånne konstaplarna drogo sig in i en portgång, der de blefvo stående. Vår man, i förlitande på det biträde, som han alltid skulle hafva att påräkna utaf polisen gick sin väg framåt tills han uppsådde det vilda sällskapet. Ehuru han gick på motsatt sida af gatan blef han dock påhelsad af en raglande gestalt, som uppvakiade honom med en skur övert och sågra dugtiga käpprapp. Föga belåten med denna gästvänlighet ropade han "polis, polis". Men innan han ropat, hade konstaplarna lemnat sitt tillhåll och voro stadda i full jakt efter — tvenne fruntimmer, hvilka gingo sin väg tyet och fredligt fram tills de sågo sig förföljda af dessa rättvisans handlangare, då de togo flykten allt hvad de orkade. Utan hopp att få den väntade hjälpen af polismännen hade nu vår man ingen annan utväg, än att foga sig i sitt öde d. v. s. med tystnad emottaga stryk, samt så fort sig göra lit skynda sig undan det otidiga fullhundsfoljet. Af säker källa erhöi han följande dag underrättelse, att de stackars flekorna, hvilka stilla och fredligt gingo sin väg voro uppkallade i polisen och bötvaldes, men det vilda sällskapet från krogen fick onöpat både gråla och slåas.

Man har visserligen velat försvara den omnämnda abderitiska polisförfattningen dermed, att den skulle vara utförd i sedlighetens intresse och egentligen rigtad emot allmänna nymfers utövarande efter vissel tillslag; men föga skarpsinnighet fordras, för att inse det icke allena ingenting dermed kan vinnas, utan äfven att densamma innefattar den uppenbaraste kränkning af den personliga friheten. För att kunna så lagstifta, måste man åtminstone betrakta kvinnan såsom en varrelse af underordnad värde emot mannen, eller rent af som en handelsvara, hvilken man en viss tid hänvisar till nedrig, till tullkammaren eller packhuset. Må vi också anse "glädjelickorna" som ett malum necessarium, må vi betrakta dem med phariséens uppblåsta högmåd, då han faller domes öfver "skökan och publiken;" oförmågligt, okristligt och grymt är det, att beröfva dem en af de enklaste och naturligaste förmåner, af hvilka de måste vara i åtnjutande, betraktade såsom människor och medlemmar af ett civiliseradt samhälle, den nemligen, att få bestämma öfver sin tid och sin person, då de icke skada eller förnäma sin nästas lif, gods eller heder. Ännar pietämen med sina stråfvanden gå hand i hand med dylika polisförfattningar, för att motverka sedeslösheten och lättsinnet, så är det tydligt, att hela frukten af ett sådant arbete skall stada dervid, att man möjligen lyckas att göra dryckeskarot utan till rent och färd, under det att det inuti blir alltmer och mer uppfyllt med stinkande orenlighet.

Innan vi afsluta denna lilla uppsats torde det vara skäl, att påpeka ännu ett fall, som bevisar huru den närvarande polisstyrkan kan uppåttas på dumma och gagnlösa idrotter och följaktligen dess tid och uppmärksamhet undandragas från viktiga och angelägna föremål. Man har berättat oss såsom följt sanningens lutt, att en högt uppsatt polistjensteman en afton besöko sig på en större bal. Denna hade knapt börjat, då polismannen erhöi en biljet. Innehållet deraf verkade gonnast. Ett to, tre var han påpekad och hastade till polisbyrå. Den enskilda telegrafsen anlätades, ordres kommanderades till alla vakantontor och vips var hela huvudsta-

dens polis i full verksamhet. Det gälde också en fråga, hvarpå naturligtvis mängens ne eller edfberodde. Kan väl läsaren gissa föremålet för den noggranna efterspanningen? Den mystiska hjälften innehöll underrättelse ifrån polismannens hushållerska, att "hennes kåräcka hade sprungit bort om aftenen, utan att återkomma". Reflexionerna häröfver göra sig sjelfva. Är historien sann så är den ytterst vedervärdig, saknar den åter grund, så innehåller den åtminstone en anspelning på huru polismakten kan misbrukas ända till det löjliga.

Ibland det mest upprärande och förrätselväckande är likväl tillvaron af en "hemlig polis". Hvarst detta monstrum existerar förskätes det folk, ibland hvilket det utsträcker sina klor och utbläser sin giftiga andedräkt ned på samma ståndpunkt med dem, hvilka andligen och kroppsligen förtryckas under despotismens jernok och diktatorsväldete terrorism.

Kan med fog sägas om polis-institutionen i allmänhet, att den smärre är ett kreatur i allensstyrandets och godtycklighetens hand än ett organ för kommunens och den enskildes gaga och säkerhet, så kan detta i ännu högre grad tillämpas på den hemliga polisen. Det förutsätter en oförsvarligt hög grad af själmodighet, likväl och bristande själfaktning hos hafvudstadens befolkning, att, så länge som skett, hafva fördragit detta offentliga uttryck af förakt för den personliga friheten samt hus och hemfrid. Om — vi förutsatte det som en möjlighet — verkligen någonsin något godt blifvit uträttadt genom den hemliga polisens åtgöranden, så försvaras rättmätigheten af *dess tillvaro* likalitet deraf som *inquisitionens* derföre, att den äfven någonsin kunde uträtta något nyttigt. Sjelfva begreppet af hemlig polis i ett lagbundet och fritt samhälle är en skriande inkonsekvens, en så hänande karrikatur på dess klenoder, att hvarje tänkande människa borde rodna af harn och blygsel. Hvarst den ännu sätter den alla i gemen och hvar och en enskild i ett moraliskt belägringsstånd, proklamerar ständrätten de jure och från den hemliga polisens chef gifves knappast något vad. Må hvar och en betänka hvilken förfärlig makt är lagd i den diktators

hand, som leder trådarna i detta infernaliska maskineri. Det hemska och fasansfulla i dess växande förringas icke deraf, att hittills i allmänhet endast fattiga, ringa och obetydliga personer varit föremålen för den hemliga polisens angrepp; så länge den finnes må hvar och en betänka ordspråket "i dag dig, i morgon mig." Som detta är ett alltför rikt ämne, att i denna lilla brochyr fullständigt behandlas, så må det sagda vara nog och för att icke blifva tröttande tillägga vi blott följande slutord.

Det kan icke nu vara för brädt, att hufvudstadens innevånare, äfvensom Rikets ständer på allvar börja göra något för reorganisationen af denna lagstiftande och lagskipande myndighet, hvilken med sina tvenne armar, *polisen* och *öfverståthållare-embetets kanselli* hardt nära kramat den sista lifsgnisten ur den smula *frihet*, *sjelfständighet* och *aktning* för eget och andras värde, som funnits hos hufvudstadens befolkning.

Måne man skulle fordra alltför mycket, om man gjorde anspråk på justitie-kanslerns och justitæ-ombudsmännens mellankomst i denna fråga, då dessa äro tillsatta, att vara den svenska lagens högsta vårdare och i första hand böra göra rikets församlade ständer uppmärksamma på de fel eller brister, hvilka kunna vidlåda allmänt eller enskildt stiftande och tillämpande af lag och förordning?

Hvad angår tillvaron af hela denna kostsamma och luxuriösa apparat, som sammanfattas i Öfverståthållare-embetet, så förefaller det oss, som den alltför väl kunde ställas på indragningsstat. Skulle icke allt det, som nu uträttas genom polisen och slottskanselliet ganska lätt kunna fullgöras af hufvudstadens rådstugurätt med dess kriminella och civila afdelningar? Kanhända skulle derigenom vinnas icke blott besparingen af en betydlig del utaf de dryga summor, hvilka nu utgå till detta embetsverks underhåll, utan skulle ock derigenom uppkomma en större reda, ordning och skick i och vid uppfyllandet af de åligganden, hvilka nu af slottskanselliet och polisen skötas.

